

захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України. Адже неналежний фокус на розвиток патріотичної складової може коштувати країні її національної безпеки.

Список використаних джерел

1. Новий тлумачний словник укр.мови. У 4 томах / Укладачі В. Яременко, О.Сліпушко. Київ : Аконт, 1999. Т.3. С. 223.
2. Ушинський К. Д. Питання про народні школи // Твори: в 6 т. Київ, 1954. С. 67-93.

Андрій САМІЛО

начальник кафедри права та менеджменту у сфері цивільного захисту Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, кандидат юридичних наук, доцент, полковник служби цивільного захисту

Валерій ШИШКО

доцент кафедри теорії права, конституційного та приватного права Львівського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

**ПРОБЛЕМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА
В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ:
ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВЕ ОСМИСЛЕННЯ**

Розгляд проблем, з якими стикається громадянське суспільство в Україні в умовах воєнного стану, є складним завданням, що вимагає комплексного дослідження. Введення воєнного стану призвело до появи безлічі соціополітичних викликів, глибоко впливаючи на динаміку громадянського суспільства. Спробуємо окреслити коло проблем, з якими стикається громадянське суспільство України під час воєнного конфлікту.

Перш за все, уведення воєнного стану неухильно спонукає до переосмислення нормативних основ громадянського суспільства. Філософські засади громадянського суспільства, які концептуалізуються думками Джона Локка та Юргена Габермаса, підкреслюють важливість соціального контракту, що передбачає захист індивідуальних прав та свобод [1, 2]. Однак необхідність воєнних дій часто вимагає його переосмислення, що може призвести до

порушення деяких фундаментальних прав людини на користь національної безпеки. Ця напруга між вимогами безпеки та збереженням індивідуальних свобод створює філософську проблему, яка вимагає ретельного вивчення.

По-друге, процеси ухвалення законів у суспільстві під час воєнного стану піддаються значним трансформаціям. Науковці-правники, такі як Лон Л. Фуллер, розглядали принципи законності та внутрішню мораль права, стверджуючи, що закони повинні мати певні якості для того, щоб бути визнаними валідними та справедливими [3]. Під час війни, однак, існує тенденція до швидкого ухвалення правил, що можуть не відповідати цим принципам. Призупинення звичайних законодавчих процедур та концентрація влади в руках органів виконавчої влади може призвести до розриву принципів правової держави, ставлячи під загрозу філософські засади юридичного позитивізму.

Вплив збройного конфлікту на функціонування неприбуткових організацій і груп захисту прав є ще однією причиною для занепокоєння громадянського суспільства. Спираючись на праці політичного філософа Ханни Арендт, яка підкреслювала важливість громадянської активності та активної участі в громадському житті, – пригнічення або обмеження діяльності громадянського суспільства під час воєнного стану підриває саму демократію [4]. Обмеження свободи асоціації та придушення голосів непогодження під час воєнного стану заважає розвитку міцного громадянського суспільства, обмежуючи його здатність діяти в якості контролю державної влади.

Ще однією проблемою для громадянського суспільства під час війни в Україні є розмивання довіри між державою та громадянами. За філософською теорією соціального контракту Жан-Жака Руссо, довіра є важливим елементом легітимності влади [5]. Однак вимоги воєнних дій часто призводять до заходів, які можуть бути сприйняті громадянами як необґрунтовані чи насильницькі, а таке сприйняття тягне за собою втрату довіри до влади. Відновлення цієї довіри після воєнного конфлікту стане загальною проблемою, що вимагатиме дотримання рівноваги між імперативами безпеки та відновленням демократичних норм.

Під час вивчення цих проблем важливо врахувати міжнародні правові вимоги, що регулюють збройні конфлікти. Принципи, закріплені у Женевських конвенціях та інших інструментах міжнародного гуманітарного права, надають нормативну основу для поведінки сторін, що беруть участь у збройних конфліктах. Однак, застосування та виконання цих принципів у контексті українського конфлікту може бути предметом геополітичних дискусій, що вказуватимуть на складну взаємодію між міжнародним правом і політикою сили.

Отже, проблеми, із якими стикається громадянське суспільство в Україні під час воєнного стану, є складними та багатограними, вимагаючи врівноваженого аналізу, заснованого на філософських та правових

перспективах. Напруження між імперативами безпеки та збереженням індивідуальних прав, трансформація процесів ухвалення правил, обмеження діяльності організацій громадянського суспільства та розмивання довіри – усі ці аспекти становлять сучасні виклики стабільності конституційного ладу в державі. Вирішення цих проблем вимагає об'єднаних зусиль для збалансування імперативів національної безпеки з принципами демократії та прав людини, керуючись ретельним та обдуманим аналізом правових основ, що лежать в основі громадянського суспільства.

Список використаних джерел:

- 1 Ketchen James. Jürgen Habermas' Conception of Legitimation Crisis. McMaster University, 1983. 147p. URL : <https://macsphere.mcmaster.ca/bitstream/11375/10951/1/fulltext.pdf>.
- 2 John Locke. Two Treatises of Government. London: 1823. URL : https://web.archive.org/web/20120717185451id_/http://socserv.mcmaster.ca/~econ/ugcm/3ll3/locke/government.pdf.
- 3 Frank Lovett. Lon Fuller, The Morality of Law. *The Oxford Handbook of Classics in Contemporary Political Theory*. Dec, 2015. URL : <https://cpb-us-w2.wpmucdn.com/sites.wustl.edu/dist/1/627/files/2017/02/2015.-Lon-Fuller-The-Morality-of-Law-2k5gb7c.pdf>.
- 4 Hannah Arendt. Ideology and Terror. *The American Intellectual Tradition Volume II: 1865 to the Present. Sixth edition*. 1953. P. 338-348. URL : https://mrkaminski.weebly.com/uploads/2/3/1/6/23161936/ideology_and_terror_1953--hannah_arendt.pdf.
- 5 Руссо Жан-Жак. Про суспільну угоду, або Принципи політичного права / Пер. з фр. та ком. О. Хома. Київ : Port-Royal, 2001. 349 с.

Інна СЬОМКІНА

доцент кафедри соціальної педагогіки ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
кандидат педагогічних наук,
доцент

**ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДІ ЯК УМОВА ЗАПОБІГАННЯ
ІНФОРМАЦІЙНІЙ ЗБРОЇ АГРЕСОРА**

В умовах сучасного світу, де інформація відіграє ключову роль у формуванні світових поглядів та розумінні подій, важливо, щоб молодь володіла інформаційно-комунікативною компетентністю. Знання та навички в області комунікації допомагають їм критично оцінювати інформацію та уникати маніпуляцій.